

Jean de Bruil – od nálad k povinnosti – ale on opačne – podstata lásky – vnútro je na povrchu – povinnosť

Začnem mojím obľúbeným textom od rytiera Jeana de Brueil z roku 1465: „*Bitka je plná radosti. Počas boja nás všetkých spája hlboký cit. Keď sme presvedčení, že bojujeme za spravodlivú vec, a vidíme, ako sa naši druhovia odvážne bijú, do očí sa nám derú slzy. Z pocitu nefalšovanej vzájomnej oddanosti vyvierá sladká radosť. Keď vidíme, ako náš druh odvážne vlastné telo vystavuje nebezpečenstvu, aby splnil prikázania nášho Stvoriteľa, rozhodujeme sa vyraziť vpred a v mene lásky s ním alebo zahynúť, alebo prežiť. Plynie z toho taká rozkoš, ktorej nádheru nedokáže pochopiť nikto, kto ju neokúsil. Či si myslíte, že ten, kto túto rozkoš pocítil, sa bojí smrti? Ani v najmenšom! Taký človek je tak posilnený a tak nadšený, že stráca predstavu o tom, kde je. Nebojí sa potom vskutku ničoho na celom svete!*“ Okrem toho, že tento text popisuje stav komunity (porov. M. S. Peck) a to na veľmi na prvý pohľad netypickom mieste a situácii, objavuje sa v ňom ešte niečo veľmi dôležité.

DNES žijeme, aj v kresťanstve, v postupnosti: POCITY a následne POVINNOSTI. Ak mám chuť a náladu, urobím to. Ak nemám chuť a náladu, neurobím to, lebo sa mi nechce. „*Týždeň po spovedi som ešte taký nabudený, darí sa mi, ale potom to opadne a ja zase upadnem do starých hriechov,*“ počúvame znova a znova v spovedniciach. „*Dnes som sa nemodlil, lebo mi to vôbec nešlo, bol som taký nejaký deprimovaný, znechutený...*“ hovoria iní. „*Dnes sme neboli v kostole, lebo sa nám nechcelo*“ a inokedy „*Dnes sme mali takú náladu, tak sme sa vybrali do kostola.*“ „*Toto sa nám páči, tam budeme chodiť.*“ To je ono „pocitové kresťanstvo“, hľadanie pozitívnych nálad a zážitkov. Vie nás uniesť koncert Godzone, lebo atmosféka ako na rockovom koncerte a navyše so skvelým pocitom, že „*Ježíš! Amééén!*“ Ale už nás až tak neunáša omša, či dokonca práca vo farnosti, lebo „*ten farár si strašne mrmle pre seba a neni ho počuť*“ a „*to ma nebaví*“. Lenže, ako vidieť, nakoniec sa neobjavujú ani tie pocity, ktoré hľadáme. Nič také, ako zažíval Jean de Brueil vo svojej rytierskej kompánii, vo farnosti nijakovsky nezažívame, ani na našich „strečkách“, ani nikde inde, vari trochu a iba na chvíľu na oných „náboženských estrádach“. Tie sa množia, pretože emóciami nahrádzajú skutočný mystický zážitok a opravdivé hlboké city, ktoré prináša dnes už neexistujúce spoločenstvo.

A tu nás môže Jean de Brueil niečo naučiť. On totiž, chlap starej školy, ide na vec presne opačne. Prvá je POVINNOSŤ a až potom CITY. Rytier nie je človek, ktorý si hovorí: „*Teraz to idem natrieť Tatárom, lebo som taký nažhavený z poslednej pitky s kráľom Sobieským!*“, ani o tri dni „*Dnes nejdem brániť Viedeň, som nejaký taký deprimovaný a je to dlhá cesta a nuda... radšej behnem niekam na turnaj, tam je vzrúšo!*“ Nie, rytier žije pre povinnosť. Nie je v tom nič „mystické“, žiadne „pocity“, nijaké „vnútorné zážitky“ ani nič podobné. Proste povinnosť. Závazok. Niečo, na čom pracuje a pritom kašle na to, aké nálady práve má. A tu sa stáva zázrak! Pretože práve táto jasná, nediskutovaná oddanosť záväzku a z neho plynúcej povinnosti vytvára komunitu, spoločenstvo ľudí, ktorí žijú pre to isté. A komunita prináša presne oné mocné pocity a nálady a hlboký pocit jednoty a súzvuku a harmónie, až sa do očí slzy derú a srdcia sa roztekajú ako med. A my môžeme parafrázovať Čiangove slová z Čajky Jonathana Livingstona: „*Tí, ktorí sa zrieknu povinnosti kvôli pocitom, nakoniec žiadne pocity nezažívajú. A tí, ktorí nehladia na pocity kvôli povinnosti, zažívajú naplnenie, o akom sa iným ani nesníva!*“

POVINNOSŤ. To je kľúč. Pretože sama láska je povinnosťou. Nie v tom zmysle, že by bola nanútená a „povinná“, nie, nie. Ale povinnosť je podstatou lásky. Keď Boh miluje, zaväzuje sa človeku

zmluvou. V tejto zmluve sám seba zaväzuje povinnosťou voči človeku. Jeho vzťah nie je, že „*Dnes mám dobrú náladu, odpustím Jeruzalemu, nech si žijú,*“ ale inokedy zase „*dnes nemám na nič chuť, asi tú Sodomu zničím, lebo mi už lezú na nervy!*“ Boží postoj je istý a stály, lebo je založený na zmluve a na povinnosti. Preto sa dokonca my, ľudia, môžeme voči Bohu na túto Jeho povinnosť voči nám, ku ktorej sa slobodne a dobrovoľne zaviazal, odvolávať: „*Teraz teda, Pane, Bože Izraela, splň svojmu sluhovi, môjmu otcovi Dávidovi, čo si mu sľúbil!*“ (2 Krn 6,16 SSV), či „*Nezavrhní nás pre svoje meno, neznevažuj trón svojej slávy; pamätaj a nezruš svoju zmluvu s nami!*“ (Jer 14,21 SSV). Láska nie je pocit ani nálada. Láska je záväzok. A záväzok rovná sa povinnosť. Láska znamená prijať na seba povinnosť voči milovanému a verne ju plniť, nálada-nenálda, pocit-nepocit, chuť-nechuť. A až táto láska, čiže verne splnená a naplnená povinnosť, prináša ako odmenu aj oné kýžené opojné pocity: pocit *správnosti*, súzvuk a spolupatričnosť *komunity*, triumf *víťazstva* ducha nad telom... Preto je Nebo blažené. Je totiž výsledkom, je triumfom víťazov, nie východiskom. Nie je *najprv nebeská blaženosť*, ktorá nás „motivuje“ byť vernými Bohu a ľuďom, ale je to naopak, *najprv je vernosť povinnosti* lásky a až potom blaženosť neba: „*To sú tí, čo sa nepoškrvnili so ženami, lebo sú panici. Tí nasledujú Baránka, kamkoľvek ide. ... zvíťazili pre Baránkovu krv a pre slovo svojho svedectva; a nemilovali svoj život až na smrť*“ (Zjv 14,4; 12,11 SSV).

To nás privádza k poslednému paradoxu. Často používame slová „vnútorný človek“, „vnútorný život“ – a myslíme si, že leží naozaj niekde v nás, vo vnútri. Odtiaľ je len krok k chápaniu duchovného života ako „vnútornovania sa“, ako nejakej „meditácie“ so zatvorenými očami (a vari dokonca pri vznosnej hudbe), ako o hľadaní vnútorných pocitov a nálad, ktoré keď sú, tak sme OK a nabudení a keď nie sú, sme „opustení“ a v „temnej noci“ a „skleslí“, „v kríze“ a padáme. Ale ono je to presne naopak! Toto naše akože „vnútro“ je presne oným „vonkajším“ a „starým“ človekom, ako o ňom píše Pavol. Jeho znakom je hriech a podstatou hriechu je sebastrednosť (filautia) – a presne o tom tento náš zdanlivý „vnútorný život“ je: o hľadaní seba, svojich zážitkov, svojich pocitov, svojich nálad... Skutočný *vnútorný človek* je ten, ktorý z lásky vychádza zo seba, v akte *apatheie* zabúda na seba¹, aby sa upnul smerom *von*, k milovanému – práve formou zmluvy, formou prijatia záväzku voči Bohu, bližným, Cirkvi, Kráľovstvu, ľuďstvu... a následne zasvätenia sa povinnosti z toho plynúcej.

Moja rada teda znie: UŽ SA Z TOHO ZOBUDME! Prestaňme sa vrtať v sebe. Kašlime na nálady. Kašlime na pocity. Vyjdime zo seba ako z tesného, temného väzenia plného mámení a šeliem. Svet je *vonku*, nie v *nás*. Čím viac sa pozeráme dovnútra, do seba, tým viac strácame *vnútorného človeka* i Boha i Cirkev – i pocity a nálady a zážitky, po ktorých dychtíme. Nie nadarmo mystici opakujú, že ani v modlitbe nemáme si nijako všimáť ani sledovať vnútorné pocity a zážitky, lebo keby sme tak robili, už nehladáme Boha ale seba – a to je koniec kresťanstva a mystiky. Postavme svoj život na *povinnosti*, na oddanosti a vernosti – čiže na láske, bez pátosu, jednoducho, prsto a vecne – a budeme prekvapení, že zrazu bude aj spoločenstvo, aj radosť, aj triumf v Duchu Svätom, plnosť života!

Váš Inky

¹ ... a nesnaží sa dosiahnuť *apatheiu* tak, že hľadá na seba a „do seba“ ako do zrkadla, pýta sa samého seba: „už som slobodný?“ a sám seba ako narcis obdivuje...